

z p r a v o d a j

XXVI. ročník

3

2015

- 2 Editorial
Kdo je autorem mravoučného desatera; žák místo učící se; 40 let Cedefopu; zimní a letní žárovky?
- 3 Z terminologie Cedefopu 38
Sektor.
- 3 Posilování kreativity dětí vzděláváním v PVM
Projekt Kreativní malí vědci.
- 4 **TÉMA →** Dospělí, kteří nejvíce potřebují vzdělávání, k němu mají nejhorší přístup
Ze zprávy Eurydice.
- 6 Vzdělávání dospělých a Evropská komise
Z publikace Evropské komise (2013).
- 7 Staré kořeny pro nové cesty
Stručná zpráva Cedefopu.
- 10 Zkoušej s námi! – internetová platforma
Obsazování zkušebních výborů v Německu.
- 11 Změny v další profesní přípravě ve Francii
Osobní účty na vzdělávání.
- 12 Profesní školy v Číně
Duální vzdělávání mechatroniků v projektu SGAVE.
- 13 10 nejoblíbenějších zaměstnání v Americe
Výsledky šetření.
- 14 Co nového v časopisech
*Bref du Céreq, 2014, č. 327, 328, 329, 330, 331;
L'enseignement technique, 2014, č. 244*
- 15 Nové knihy v knihovně
Eurydice, Cedefop a knihy o metodě CLIL.
- 15 Znovuobjevené knihy
Jan Amos Komenský a jeho výroky; Lidová přísloví s logického hlediska.
- 16 Zajímavé internetové adresy
Muzeum Komenského v Přerově; Comenius Muzeum v Naardenu; ICT versus IKT; Prostor pro vědy v Bretani; EU Skills Panorama.

Editorial

Jan Amos Komenský, jehož narozeniny si vždycky v březnu připomínáme, není přímým autorem mravoučného desatera. Jeho tvůrcem byl komeniolog a pedagog Josef Klika (1857–1906), který desatero sestavil z původních 40 hesel z Komenského Pacholecí etiky. Ottův slovník naučný (1899) o Josefu Klikovi píše: „studoval na vyšší reálce v Pardubicích a Kutné Hoře, kdež i paedagogium absol-

voval. R. 1876 byl approbován pro školy měštanské z oboru mathematicko-technického. V l. 1875–1878 byl řádným posluchačem na české technice skládaje příslušné zkoušky a mimořádným na fakultě filosofické. R. 1897 stal se ředitelem měštanské školy na Novém městě pražském u Nejsvětější Trojice. ... Jemu náleží též zásluha zřízení stálé výstavy školské v Praze, k jeho návrhu založeno zde Museum Komenského, r. 1891 pořádal školské oddělení města Prahy na zemské výstavě jubilejní a r. 1892 výstavu Komenského v Praze.“ Ve slovníku je i výčet jeho spisů, jím redigovaných časopisů a přednáškové činnosti. Viz též rubriku Zajímavé internetové adresy.

V publikacích, které vydávají instituce EU zaměřené na vzdělávání, se často vyskytuje termín označující osobu, která se učí či vzdělává, ať už ve formálním, neformálním nebo informálním prostředí. V angličtině je to learner, ve francouzštině apprenant, v němčině Lernende. V češtině není jednoslovný výraz pro toho, kdo se učí. Termín učen (dříve učedník) je obsazen již od středověku. Sloveso učit znamená učit někoho něčemu, takže učí-li se člověk sám, zvrtná částice je nezbytná. Výsledný výraz učící se (polsky uczący się – nejsme v tom sami) je dosti nepraktický, zvláště, je-li třeba dodat i čemu se učící učí (učící se se učí anglicky). Proto jsme se rozhodli ve Zpravodaji používat termín žák, který je praktický, i když trochu nepřesný. Podle Pedagogického slovníku (2009) je to „označení pro člověka v roli vyučovaného subjektu bez ohledu na věk.“ Tato podmínka není vždycky splněna, třeba při sebevzdělávání, ale to si snad čtenáři Zpravodaje domyslí.

Hlavním tématem březnového čísla je vzdělávání dospělých. To je teď v popředí zájmu evropských institucí. V nejnovější publikaci Eurydice na toto téma se srovnávají podíly dospělých, kteří neukončili vyšší nebo nižší sekundární úroveň vzdělávání – převedeno na naše poměry jsou to ti, kteří neukončili střední školu, odborné učiliště apod., a ti, kteří neukončili základní školu. Česká republika se spolu s Lotyšskem a Slovenskem umístila pod 10 %. To však neznamená, že bychom měli vzdělávání dospělých opomíjet.

Cedefop oslavil v únoru 40. výročí svého založení. Původně sídlil v Berlíně, kde jsme byli v roce 1991 s autokarem plným pracovníků tehdejšího VÚOŠ na exkurzi. Cedefop byl ustaven jako evropská organizace, avšak vzhledem k umístění v něm zprvu pracovali převážně Němci. Angličtina tenkrát ještě nebyla lingua franca, a proto se pracovníci Cedefopu dohodli, že oficiální jednací řeč bude francouzština. O několik let později se Cedefop přestěhoval do Soluně, kde nyní působí v „evropském“ složení.

Z elektronického časopisu Low-tech Magazine přišel další příspěvek o vytápění. Obrázek ukazuje rodinu sedící pod lustrem vyzařujícím světlo i teplo. Tak nás napadlo, zda by nebylo vhodné zkusit používání zimních a letních žárovek. Protože, jak řekl Jan Amos Komenský: „Teorie zůstane pouhou teorií, pokud nepřikročíme k činu.“

AK

Z terminologie Cedefopu 38

V tomto čísle je jen jedno heslo – sektor. Po něm následuje 7 hesel s anglickým termínem *skill*. Ten je v jednotlivých slovních spojeních do ostatních jazyků překládán různými způsoby, a proto budou všechny překlady pohromadě v příštím čísle.

101

sector

Group of companies with the same main economic activity (such as chemicals).

or

Grouping of professional activities based on their main economic function, product, service or technology.

Source: Cedefop, 2008; European Parliament and Council of the European Union, 2008.

Sektor

Eine Gruppe von Unternehmen, die der gleichen wirtschaftlichen Haupttätigkeit nachgehen (z. B. Chemie).

oder

eine Kategorie horizontaler beruflicher Tätigkeiten (z. B. Marketing), die in verschiedenen unternehmen ausgeübt werden.

Quelle: Cedefop, 2008; European Parliament and Council of the European Union, 2008.

secteur

Ensemble d'entreprises exerçant la même activité économique principale (par exemple la chimie).

ou

Catégorie d'activités professionnelles (par exemple le marketing) commune à de nombreuses entreprises.

Source: Cedefop, 2008; European Parliament and Council of the European Union, 2008.

sektor

Skupina podniků se stejnou hlavní hospodářskou činností (např. chemií).

nebo

Kategorie profesních činností (např. marketing) založených na stejné hospodářské funkci, produktu, službě nebo technologii.

AK

Pramen: CEDEFOP. Terminology of European education and training policy : a selection of 130 key terms. ISBN 978-92-896-1165-7
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4117_en.pdf

Posilování kreativity dětí vzděláváním v PVM

Panuje obecná shoda v tom, že pro rozvoj dítěte je podstatná kvalita vzdělávání v přírodních vědách a matematice v raném věku. Projekt EU má pomoci se zavedením přírodních věd a matematiky (dále PVM) do předškolního vzdělávání v Evropě.

Vyučování PVM v raném věku podporuje a udržuje kreativní potenciál dítěte. Nové způsoby interakce ve třídě mohou stimulovat sebevyjádření dětí a zvyšovat jejich kreativní a inovační schopnosti v budoucnosti. K tomu je třeba učinit změny v kultuře a praxi vzdělávání. Vytvořit nová kurikula a hlavně programy pro vhodnou přípravu a další profesní rozvoj učitelů.

Projekt *CREATIVELITTLESCIENT* – *Kreativní malí vědci: Umožnit kreativitu zavedením PVM do předškolního a prvního ročníku základního vzdělávání* vysvětluje existující a možnou praxi, jejich důsledky, problémy a příležitosti.

Výzkumní pracovníci identifikovali obecné synergie mezi vyučováním a učením se PVM na základě dotazů, a přístupy, které posilují kreativitu. Kladou důraz na hru a zkoumání, motivaci a zálibu, dialog a spolupráci, řešení a analýzu problémů, kladení otázek a zvědavost, přemítání a zdůvodňování a na zapojení učitele, který vytváří opěrné body.

Prostřednictvím zkoumání a dotazníků vyplněných v 605 školách v 9 partnerských zemích (GR, UK, FI, BE, PT, RO,

FR, MT, DE) projekt mapoval stávající praxi. Na základě toho byla provedena hlubší analýza důsledků jednotlivých přístupů a jejich srovnávání.

V projektu byl pro programy vzdělávání učitelů vytvořen soubor principů pro navrhování prototypů kurikula, které posilují zvědavost a kreativní přístup k vyučování PVM. Na základě koncepčního rámce a zjištění komparativního výzkumu byly principy návrhu testovány ohniskovou skupinou (*focus group*) v online diskusi se zainteresovanými stranami ve vzdělávání učitelů.

Zjištění projektu umožňují lépe pochopit výhody přístupu založeného na kreativitě pro rané vzdělávání v PVM.

AK

Prameny:

*Fostering creativity through early science and mathematics education. research*eu*, 2014, No. 36, p. 19.

http://cordis.europa.eu/research-eu/magazine_en.html

Webová stránka projektu: <http://www.creative-little-scientists.eu/>

Dospělí, kteří nejvíce potřebují vzdělávání, k němu mají nejhorší přístup

Zpráva Eurydice o vzdělávání dospělých v Evropě propaguje integrovaný přístup k celoživotnímu vzdělávání a klade důraz na postupy a opatření pro zajištění dobrého přístupu ke vzdělávacím příležitostem pro dospělé, jejichž způsobilosti a kvalifikace plně neodpovídají současným požadavkům trhu práce a společnosti.

V úvodu zprávy jsou uvedeny vybrané obecné indikátory o vzdělávání dospělých a politické závazky vrcholných státních orgánů poskytovat přístup k celoživotnímu vzdělávání nejzranitelnějším skupinám dospělých žáků¹, zejména těm, kterým chybějí základní způsobilosti nebo mají nízkou či žádnou kvalifikaci. Poskytuje přehled programů subvencovaných z veřejných prostředků, které dávají dospělým příležitost k tomu, aby si zlepšili své znalosti a dovednosti a zvýšili kvalifikace. Zpráva se zaměřuje také na otázku flexibility ve vzdělávání a zkoumá opatření, která by mohla usnadnit návrat dospělých do vzdělávání a profesní přípravy. Zjišťuje se zde dosah iniciativ a poradenských služeb. V poslední kapitole jsou popisována finanční opatření, která mají povzbudit dospělé k účasti ve vzdělávání, se zvláštním zaměřením na finanční stimuly pro skupiny s nízkou účastí v celoživotním vzdělávání. Příмым zdrojem zprávy byly informace shromážděné z národních jednotek Eurydice, které byly doplněny řadou výzkumných zpráv a zpráv a databází produkovaných mezinárodními organizacemi.

Vzdělávání a profesní příprava v Evropě

Jeden ze čtyř dospělých má ukončeno nanejvýš nižší sekundární vzdělávání – rozdíly mezi zeměmi a věkovými skupinami jsou značné

Zhruba 25 % dospělých (25–64 let) v EU – tj. kolem 70 milionů lidí – nemá vyšší úroveň vzdělání než nižší sekundární. Přibližně 20 milionů (6,5 % dospělých v EU) opustilo vzdělávací systém jen se základním vzděláním.

▪ Země jižní Evropy mají nejvíc dospělých s nízkým stupněm dosaženého vzdělání.

▪ Mladí lidé mají v průměru vyšší stupeň dosaženého vzdělání ve srovnání se starší populací – viz graf na s. 5.

Jeden z pěti dospělých má nízké způsobilosti v psaní, čtení a počítání

▪ V 17 zemích EU, které se zúčastnily prvního šetření PIAAC (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies* – Program mezinárodního hodnocení kompetencí dospělých), mělo v průměru 19,9 % dospělých špatné výsledky ve čtení a psaní a 23,6 % v počítání.

▪ Kolem 30 % dospělých má nízké nebo nemá žádné kompetence v informačních a komunikačních technologiích (IKT). Téměř polovina všech dospělých se domnívá, že jejich kompetence v IKT neodpovídají současným požadavkům trhu práce.

Dospělí, kteří nejvíce potřebují vzdělávání a profesní přípravu, mají nejméně příležitosti k využívání celoživotního vzdělávání

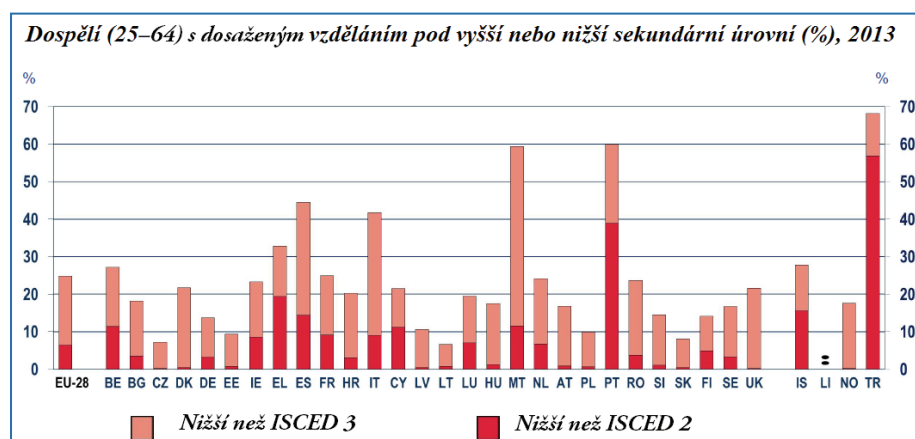
▪ Míra účasti dospělých v celoživotním vzdělávání se v jednotlivých zemích dosti liší, nejvyšší je ve skandinávských zemích.

▪ Účast ve vzdělávání a profesní přípravě dospělých je určována více faktory, zejména dosaženým vzděláním, statutem v zaměstnání, profesní kategorií, věkem a způsobilostmi – dospělí s kvalifikacemi nízké úrovně nebo bez kvalifikací, lidé v povoláních vyžadujících jen nízkou kvalifikaci, nezaměstnaní a ekonomicky neaktivní, starší lidé se obvykle celoživotního vzdělávání neúčastní. To znamená, že dospělí, kteří vzdělávání a profesní přípravu

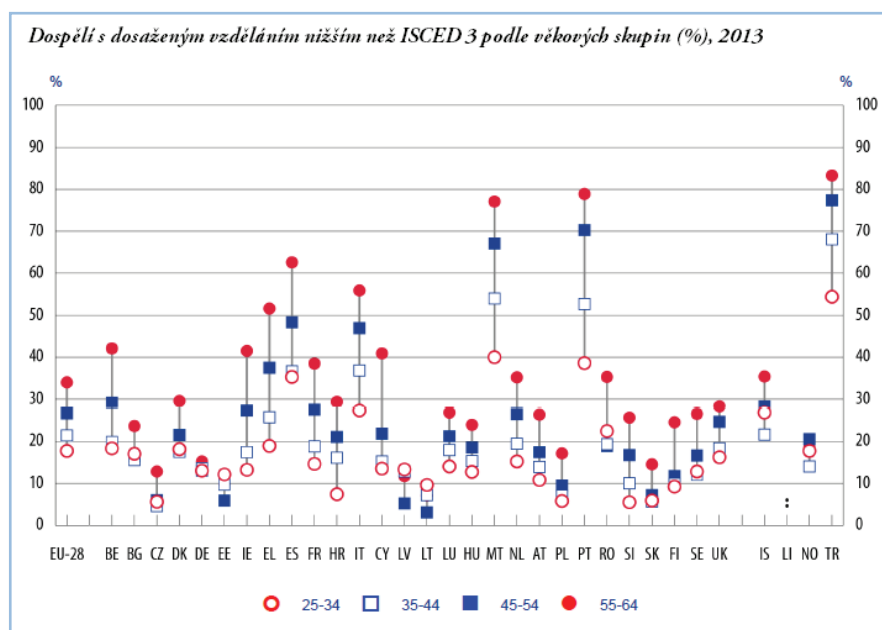
potřebují nejvíce, k nim mají nejhorší přístup.

Politické závazky vrcholných státních orgánů

Politické programy sice zdůrazňují význam přístupu k celoživotnímu vzdělávání těch dospělých, jimž chybějí základní způsobilosti nebo dostačující kvalifikace, zřídka však specifikují konečné cíle

- Podpora dospělých s nízkými způsobilostmi nebo kvalifikacemi je nyní obecně integrována do politické agendy zemí, často jako součást politiky vzdělávání a profesní přípravy. V tomto kontextu několik zemí vypracovalo strategie týkající se speciálně gramotnosti a základních způsobilostí dospělých. Mimo vzdělávací sektor poskytují centrální orgány konkrétní podporu pro přístup ke kompetencím a kvalifikacím v rámci hospodářských reforem nebo strategií zaměstnanosti. Země mají tendenci věnovat zvláštní pozornost skupinám, u kterých mohou být nedostatečné kompetence a kvalifikace závažným problémem, tzn. u nezaměstnaných, mladých lidí, starších pracovníků, imigrantů nebo etnických menšin.

- Navzdory skutečnosti, že politické dokumenty obvykle obsahují explicitní zmínky o podpoře přístupu ke vzdělávání pro různé zranitelné skupiny žáků, zřídka definují cíle, jakých má být dosaženo. Ani fungující evaluační procesy se nemusejí zaměřovat na nejdůležitější problémy ovlivňující dospělé s nedostatečnými základními způsobilostmi nebo s kvalifikacemi nízké úrovně. To vyvolává otázku, zda mají strategie a politické agendy zemí reálný potenciál ke zvýšení příležitostí k celoživotnímu vzdělávání pro dospělé s nízkou kvalifikací nebo jiné zranitelné skupiny. Tato oblast by měla být dále zkoumána.

Výsledky hodnocení PIAAC zahýbaly politikou, je však ještě brzy na zjištění, která opatření lze připsat výsledkům šetření

- Výsledky PIAAC spustily ve většině zúčastněných zemí nové iniciativy. Země jsou aktivní ve zkoumání dat a některé přidělily podstatné finanční zdroje na další výzkum. Odkazy na výsledky PIAAC se od října 2013 objevují v různých dokumentech vysokých úřadů.

Hlavní druhy opatření pro dospělé bez základních způsobilostí nebo dostačujících kvalifikací

V Evropě existuje řada programů vzdělávání a profesní přípravy, které poskytují základní způsobilosti dospělým žákům – pro lepší pochopení této oblasti je potřebné další zkoumání

- Programy poskytující základní způsobilosti dospělým jsou různé – některé jsou výslovně zaměřeny na zlepšení těchto způsobilostí, v jiných je čtení, psaní, počítání a IKT běžnou součástí kurikula. Základní způsobilosti lze poskytovat v různém uspořádání, např. ve školách, na pracovištích a v komunitních střediscích.
- Téměř ve všech zemích jsou programy pro dospělé žáky spojeny se systémem počátečního vzdělávání až

po nižší sekundární vzdělávání. Zaměřují se na funkční schopnosti v řadě oblastí, např. ve čtení, psaní, počítání a v IKT, někdy též na profesní dovednosti. Některé země organizují tento druh vzdělávání na základě vyučovacích předmětů a umožňují žákům absolvovat zkrácené kurzy v různých kurikulárních oblastech (např. v IKT, jazycích).

- Zhruba polovina evropských zemí ustavila programy či programové rámce pro poskytování základních způsobilostí. Existují programy s jasně definovanými poskytovateli, kurikuly a standardy i programy, které sice spadají

pod definované všeobecné rámce, jsou však určovány lokálně. Je třeba podotknout, že programy specializované na základní způsobilosti nemusejí být neformální, protože některé země je uznávají v rámci a strukturách kvalifikací.

- Existuje řada programů, které poskytují základní způsobilosti, ne však otevřeně. Jsou to hlavně *přípravné* programy určené ke zlepšení motivace žáků ke studiu i k poskytnutí základních způsobilostí nezbytných při absolvování formálního kvalifikačního programu; programy učení založeného na práci a programy spadající do rámce aktivní politiky trhu práce; programy v rámci liberálního (nebo lidového) vzdělávání dospělých; programy na rozhraní neformálního a informálního učení, např. rodinné programy gramotnosti (matka a dítě).

- Výzkum naznačuje, že pro dosažení podstatného pokroku v základních způsobilostech je třeba minimálně 100 vyučovacích hodin. Efektivita programů základních způsobilostí by se tady měla hodnotit až po delší době, protože starší žáci, zejména ti, kteří mají

potíže se základními způsobilostmi, obvykle nesledují přímé nebo nepřerušené učební cesty. To znamená, že vyšší míru předčasných odchodů nelze považovat za chybu programu. Účast v krátkém kurzu nebo jen v části kurzu může být důležitým milníkem na učební cestě dospělého, který se vrací do vzdělávání.

Ve všech zemích mají lidé možnost získat uznávanou kvalifikaci v dospělosti, podíl dospělých, kteří absolvují kvalifikaci střední úrovně později v životě, se v jednotlivých zemích různí

- Většina zemí investuje do rozvoje systémů profesních kvalifikací umožňujících přístup dospělým s nízkou úrovní předchozího formálního vzdělání. Ty mohou být odrazovým můstkem k vyšším kvalifikacím.
- Země používají různé metody pro poskytování všeobecného či odborného středního vzdělávání dospělým žákům – některé ustavují samostatný rámec programů označovaný jako *střední vzdělávání dospělých*, jiné vytvářejí rámec pro dospělé, který zahrnuje několik úrovní kvalifikací. Další země poskytují programy středního vzdělávání dospělým v rámci jednotného systému středního vzdělávání a profesní přípravy.
- Střední vzdělávání absolvuje v dospělosti (tzn. ve věku 25 let a vyšším) v průměru 3,6 % dospělých v Evropě. Mezi jednotlivými zeměmi jsou však značné rozdíly, od 12 % do méně než jednoho procenta.

Flexibilita a postupové cesty

Snížení bariér pro účast dospělých ve vzdělávání vyžaduje takové způsoby poskytování vzdělávání, které překonávají nedostatek času; avšak i v případě, že jsou k dispozici, existuje jen málo důkazů o tom, jak jsou používány dospělými s nízkou kvalifikací

- Překážky účasti dospělých ve vzdělávání jsou často spojené s časovým omezením kvůli rodinným povinnostem nebo pracovní době, důležitý je však i nedostatek předpokladů (např. vhodných vstupních kvalifikací).

▪ Většina zemí nabízí dospělým s nízkou nebo žádnou kvalifikací alespoň modulární programy a mnohé země v této oblasti v poslední době dosáhly pokroku.

▪ Ve vysokoškolském vzdělávání jsou obvyklé programy založené na kreditech, na nižších stupních vzdělávání nabízí tyto programy jen asi polovina evropských zemí. Čím nižší je stupeň vzdělávání, tím méně se kredity používají. U programů poskytujících základní způsobilosti se téměř nevyskytují.

Usiluje se o podporu flexibilních vzdělávacích cest, avšak ve většině evropských zemí je přístup na určitou úroveň vzdělávání stále podmíněn absolvováním předcházející úrovně

▪ Všechny formální vzdělávací systémy mají hierarchickou strukturu, v některých zemích však mohou uchazeči vstoupit na určitou úroveň vzdělávání, i když nemají běžnou vstupní kvalifikaci. Postupové cesty v západní a severní Evropě jsou flexibilnější ve srovnání s východními a jižními zeměmi. Alternativní přístup do vysokoškolského vzdělávání je tam, kde existuje, používán v různé míře.

▪ Významný pokrok byl učiněn ve validaci výsledků neformálního a informálního učení, i když u znevýhodněných skupin se zatím moc nepoužívá.

▪ Poradenství pro dospělé nabízené mimo úřady práce je omezené, země však investují do vývoje svépomocných a online nástrojů.

▪ V několika evropských zemích se na dospělé s nízkou kvalifikací, kteří se dále vzdělávají, zaměřuje cílená finanční podpora. **AK**

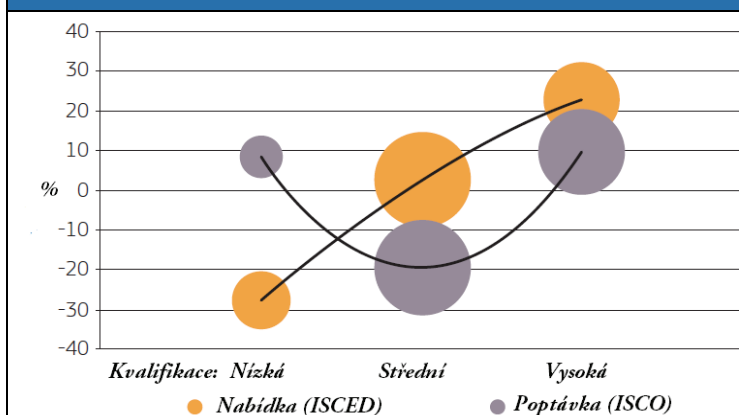
¹Slovo žák zde nahrazuje v češtině strojený termín učící se.

Pramen: Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities. Eurydice Report. Brussels : Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2015. 160 s. ISBN 978-92-9201-661-6 (PDF)

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/179EN.pdf

Vzdělávání dospělých a Evropská komise

Změna nabídky a poptávky práce vzhledem ke kvalifikacím/povinnostem v EU–27, v letech 2010–2020, v %

EK vydala publikaci (2013) o vzdělávání dospělých v EU. Publikace má pěknou grafickou úpravu a zabývá se i výhledem do budoucna. Vybrali jsme graf, který ukazuje, k jakým změnám by mělo dojít v letech 2010–2020 v poptávce po kvalifikacích a v jejich nabídce.

European Commission. Adult and continuing education in Europe: Using public policy to secure a growth in skills. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2013. 112 s. ISBN 978-92-79-29623-9

http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/kina25943enc.pdf

Staré kořeny pro nové cesty

Tématem 40. výročí založení Cedefopu je použití inspirace z minulosti ke zlepšení odborného vzdělávání a přípravy v budoucnosti. (K 30. výročí vyšel ve Zpravodaji článek *Cedefop a jeho historie*¹.) Zpráva rekapituluje činnost Cedefopu za posledních několik let, a proto je doplněna více odkazy než obvykle.

Přibližně polovina evropského obyvatelstva získala své první kompetence vztahující se k povolání prostřednictvím OVP. Mnoho jiných rozvíjí tyto kompetence a učí se novým v další profesní přípravě a v jiných formách učení se na pracovišti.

OVP má hlavní roli ve strategii Evropa 2020 pro inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst. Podstatné je dát všem lidem mladším než 25 let evropskou záruku pro mládež (*youth guarantee; garantie pour la jeunesse; Jugendgarantie*), která znamená, že jim bude poskytnuta kvalitní nabídka práce, učňovství, místo praktikanta nebo další vzdělávání do čtyř měsíců poté, co opustili vzdělávací systém nebo se stali nezaměstnanými. Úspěšná ekologizace evropského hospodářství a vytváření pracovních míst napříč sektory závisí na tom, aby OVP poskytovalo lidem odborné kompetence k využívání nových technologií a materiálů a přizpůsobování se novým pracovním metodám. Evropské systémy OVP však nejsou zcela schopny plnit očekávání 21. století. Zavádění změn může být obtížné zejména v době hospodářské krize.

„Staré kořeny pro nové cesty“ je téma 40. výročí založení Cedefopu pro rok 2015. Z pohledu na pokrok, kterého bylo dosaženo lze načerpat novou sílu. Před méně než 20 lety byl rozsah evropské spolupráce v OVP se sdílenými cíli (v rámci Kodaňského procesu²) včetně společných evropských nástrojů (např. Evropského rámce kvalifikací³) a společných iniciativ (např. Evropské aliance pro učňovství⁴) nepředstavitelný.

Cedefop podporuje Evropskou komisi, členské státy a sociální partnery ve veškeré práci na zlepšování OVP v Evropě (viz *Rámeček: O Cedefopu*). S postupem práce Cedefop poskytuje specifické informace o jednotlivých zemích, identifikuje trendy a potřeby v členských státech. V některých oblastech, např. při zavádění evropských nástrojů a učňovství, poskytuje Cedefop členským státům přímou podporu.

Politika modernizace systémů OVP

Od roku 2004 podává Cedefop zprávy o pokroku, jakého členské státy dosáhly při uskutečňování priorit evropské politiky OVP. Tato politika byla odsouhlasena všemi 28 členskými státy Evropské unie (a navíc Islandem a Norskem) včetně sociálních partnerů v rámci Kodaňského procesu.

Rámeček: O Cedefopu

Cedefop (zkratka je vytvořena z původního francouzského názvu *Centre européen pour le développement de la formation professionnelle*) je agenturou EU, která pomáhá utvářet politiku OVP podporující excelenci a sociální inkluzi a posiluje evropskou spolupráci v OVP.

Priority Cedefopu na léta 2012–2016 jsou:

- podpora modernizace systémů OVP;
- profesní dráhy a přechody, včetně dalšího OVP, vzdělávání dospělých a učení se na pracovišti;
- analýza potřeb kvalifikací a kompetencí.

Mezi těmito prioritami jsou speciální úkoly, o jejichž provedení žádala Cedefop Rada ministrů, Evropská komise, členské státy a sociální partneři. Informace Cedefopu získávané výzkumem, analýzou politiky a prací v sítích jsou rozšiřovány prostřednictvím webové stránky, publikací, sociálních médií a akcí.

Cedefop byl založen 10. února 1975⁵ a původně sídlil v Západním Berlíně. Jeho úkolem bylo pomáhat Evropské komisi na úrovni Evropského společenství stimulovat propagaci a rozvoj profesní přípravy a přípravy při zaměstnání. V roce 1995 se Cedefop přestěhoval do Soluně.

V průběhu uplynulých 40 let hrál Cedefop důležitou roli v posilování evropské spolupráce při rozvíjení politiky OVP. Evaluace Cedefopu v roce 2013 zjistila, že jeho analýzy systémů a politiky OVP jsou vysoce oceňovány. Cedefop je také uznáván jako expertní středisko v oblasti rámců kvalifikací a prognózování kvalifikací. Cedefop úzce spolupracuje s dalšími evropskými, národními a mezinárodními organizacemi. Jejich práce se vzájemně doplňuje a nepřekrývá.

V září 2014 pořádal Cedefop a Evropská komise konferenci na téma *Vytvořit evropské OVP (Building European VET)*. Na konferenci byl zvažován pokrok členských států v zavádění cílů Bruggského komuniké⁶ na léta 2011–2014. Také se diskutovalo o úspěších a překážkách reformy a jak je překonat.

V roce 2015 vydá Cedefop monitorovací zprávu pod názvem *Silnější OVP pro zlepšení života občanů (Stronger VET for better lives)*, která analyzuje dosažený pokrok do větší hloubky. Například společné nástroje, třeba Evropský rámec kvalifikací (EQF) a přidružené národní rámce kvalifikací, nejen pomáhají k lepšímu porozumění kvalifikacím – v některých zemích jsou chápány i jako katalyzátory změn. To zahrnuje také posun

k zakládání kurikul OVP na výsledcích učení (tzn. co je člověk schopen dělat na konci nějakého učebního procesu, formálního nebo neformálního), spíše než na učebních vstupech (délce a místu studia), což otevírá různé cesty k získávání kompetencí. Analýza kvalifikací na 5. úrovni EQF ukazuje, že tyto kvalifikace mohou poskytovat přístup jak do zaměstnání, tak do vysokoškolského vzdělávání, což je činí atraktivní pro žáky⁷ i zaměstnavatele. Avšak v poskytování těchto druhů postsekundárních kvalifikací na 5. úrovni jsou mezery, které nyní členské státy zkoumají. Metody validace výsledků informálního a neformálního učení se zlepšily. Oživil se zájem o učňovství a jiné formy učení se na pracovišti.

Problémy však zůstávají. Validace musí být systémovější. Je třeba více uznávat přispívání OVP k inovacím, podnikatelství a ekonomické excelenci. Spolupráci mezi podniky, vzděláváním a profesní přípravou a sociálními partnery je nutné prohloubit. Cedefop bude v roce 2015 spolupracovat s Evropskou komisí, členskými státy a sociálními partnery na přípravě nového komuniké o OVP.

Doporučení Rady a Evropského parlamentu, která ustavila: Evropský rámec kvalifikací (EQF) v roce 2008; Evropský systém kreditů pro OVP (ECVET) v roce 2009; Evropský rámec zajišťování kvality pro OVP (EQAVET) v roce 2009. Spolu s rozhodnutím Rady a Evropského parlamentu ustavit Europass v roce 2004 a doporučením Rady o principech validace výsledků informálního a neformálního učení jsou praktickými důkazy hloubky evropské spolupráce v OVP v průběhu více než deseti let. Tyto společné evropské nástroje a principy mají učinit systémy OVP flexibilnější. Zlepšují pochopení kvalifikací a usnadňují lidem pohyb mezi různými druhy vzdělávání (např. mezi všeobecným a odborným vzděláváním) a přes hranice států. Zviditelňují též všechny druhy vzdělávání na trhu práce včetně kompetencí získaných při práci. Cedefop od začátku spolupracuje s Evropskou komisí, členskými státy a sociálními partnery na vytvoření evropských nástrojů a principů a podporuje jejich zavádění na národní úrovni.

Úspěšnost nástrojů a principů závisí na tom, aby výsledky učení byly konzistentně aplikovány. Nová studie Cedefopu (2015) bude více vypovídat o tom, jak jsou výsledky učení ve 33 zemích využívány a jaký mají dopad. Rovněž v roce 2015 připraví Cedefop příručku pro popis a aplikaci výsledků učení. Příručka bude téžiskem fóra politiky vzdělávání o výsledcích učení, které Cedefop uspořádá pro členské státy a sociální partnery.

Evropský rámec kvalifikací (EQF) umožňuje srovnávat všechny druhy národních kvalifikací jak navzá-

jem, tak s kvalifikacemi z jiných zemí. Očekává se, že do konce roku 2015 zhruba 36 zemí spojí své národní rámce kvalifikací (NRK) s EQF. Publikace Cedefopu vydaná v roce 2015 osvětlí významnou úlohu NRK v národní politice vzdělávání a profesní přípravy a způsob, jakým zlepšují chápání kvalifikací žáky a zaměstnavatele v celé Evropě.

Na základě rozhovorů uskutečněných v 10 evropských zemích, 20 případových studií a šetření ve více než 400 evropských podnicích provedených v květnu 2014 vydal Cedefop publikaci o používání validace podniky, jako jeden z nejobsáhlejších přehledů validace výsledků informálního a neformálního učení mimo veřejný sektor⁸. V roce 2015 bude Cedefop aktualizovat evropské směrnice pro validaci.

Spolehlivé zajišťování kvality posiluje přenositelnost kvalifikací OVP v Evropě. Cedefop a Evropská komise navrhnu v roce 2015 směrnice pro společný rámec zajišťování kvality pro poskytovatele OVP na národní úrovni.

Evropský systém kreditů pro OVP (ECVET) pomáhá validovat, uznávat a akumulovat kompetence a know-how vztahující se k práci a získané v jiné zemi nebo v odlišných situacích tak, aby se daly započítat do profesních kvalifikací. Cedefop monitoroval jeho zavádění v 38 zemích a regionech a při tom zjistil, že podpora pro ECVET je smíšená. Po workshopu o systémech kreditů v OVP a ve vysokoškolském vzdělávání, který uspořádal Cedefop v květnu 2014, se bude další práce zaměřovat na usnadnění přechodů mezi jednotlivými částmi systémů vzdělávání a profesní přípravy a optimální využívání výsledků učení pro přidělování srovnatelných jednotek kreditů.

Rekordní počet lidí používá Europass, portfolio dokumentů ve standardním evropském formátu dostupné ve 27 jazycích. Pomocí Europassu mohou lidé prezentovat své znalosti, dovednosti a kompetence získané jakýmkoliv způsobem. Od spuštění webové stránky (<http://europass.cedefop.europa.eu>) v roce 2005 ji navštívilo zhruba 102 milionů lidí; v roce 2014 to bylo 21 milionů. Od roku 2005 bylo online vytvořeno 48 milionů životopisů (E-CV); v roce 2014 13,5 milionů. V roce 2015 bude Cedefop tuto webovou stránku vylepšovat a podporovat její spojení s úřady práce.

Prioritou je posilování koherence mezi nástroji a principy. Konference Cedefopu *Stepping up the pace* (*Zrychlit krok*) v listopadu 2014 zkoumala existující a potenciální spojení mezi nimi. V roce 2015 bude tato práce dále rozvíjena, přičemž budou brány v úvahu odpovědi na konzultace Evropské komise o Evropském prostoru kompetencí a kvalifikací a zjištění z několika studií Cedefopu.

Zaměření na občany: profesní dráhy a přechody

Vysoká míra nezaměstnanosti mládeže obnovila zájem o učňovství. Cedefop propagoval Evropskou alianci pro učňovství několika způsoby. Expertíza Cedefopu podpořila politickou diskusi ve workshopu o úloze učňovství při plnění záruky pro mladé lidi, který pořádalo řecké předsednictví EU. V květnu 2014 uspořádaly Cedefop a Evropská komise konferenci *Steering partnerships for growth (Řídit partnerství k růstu)* se záměrem pomoci zemím při hledání potenciálních partnerů ke spolupráci při rozvíjení systémů učňovství. Cedefop bude nadále analyzovat reformy tohoto druhu profesní přípravy v členských státech a monitorovat pokrok v zakládání (bilaterálních) aliancí pro učňovství.

První akci zaměřenou na politiku vzdělávání uspořádal Cedefop v září 2014. Diskutovalo se o bilanci systémů přípravy učňů v Litvě a na Maltě. Výsledky budou publikovány v roce 2015 a možná se rozšíří o bilance dalších dvou či tří zemí. Letos také Cedefop publikoval svou studii o úloze OVP při snižování míry předčasných odchodů ze vzdělávání a profesní přípravy⁹.

Cedefop publikoval příručku pro poskytovatele OVP (*Handbook for VET providers*), navazující na evropské priority OVP v letech 2011–2014, s úmyslem pomoci členským státům, sociálním partnerům, podnikům a dalším zainteresovaným stranám zvýšit míru účasti v dalším OVP a zlepšit k němu přístup. Závěry publikace zdůrazňují potřebu lépe seznamovat s výhodami dalšího OVP, o nichž se diskutovalo v průběhu italského předsednictví EU. V roce 2015 bude Cedefop publikovat hodnotící zprávu o učení založeném na práci v dalším OVP, která bude shrnovat zjištění několika studií Cedefopu, včetně inovací a učení na pracovišti pro dospělá a ekonomických a sociálních výhod dalšího OVP.

V roce 2014 spustil Cedefop novou databázi o financování vzdělávání dospělých, poskytující informace o návrhu a fungování systémů sdílených nákladů zavedených ve 27 zemích EU, jejichž záměrem je zvýšit účast a soukromé investice ve vzdělávání dospělých. V roce 2015 bude Cedefop na základě analýzy šetření v oblasti vzdělávání dospělých a další profesní přípravy publikovat zprávu o stavu odborného vzdělávání a další profesní přípravy v Evropě.

Publikace Cedefopu *Navigating difficult waters: learning for career and labour market transitions*¹⁰ představuje 125 individuálních biografií z pěti zemí EU. Zveřejněné příběhy ukazují, že poradenství může zlepšit nebo zničit kariérní vyhlídky.

Analýzování kompetencí a kvalifikací

Analýzy Cedefopu zabývající se poptávkou po kvalifikacích a jejich nabídkou, nesouladem a nerovnováhou

podporují agendu Evropa 2020¹¹. Cedefop je zapojen v radě globální agendy o zaměstnanosti Světového ekonomického fóra (*World Economic Forum – WEF*) spolu s OECD, ILO, IMF a dalšími světovými experty a akademiky. Cedefop podstatně přispěl k materiálu WEF *Matching skills and labour market needs in the world economy (Sladit kvalifikace a potřeby trhu práce ve světové ekonomice)*, který byl prezentován v Davosu v lednu 2014. Řešení nesouladu v kvalifikacích má vysokou politickou prioritu. Nesoulad v kvalifikacích způsobuje značné ztráty v investování do lidí a má škodlivé ekonomické a sociální důsledky. Pro lepší pochopení nesouladu v kvalifikacích v Evropě provedl Cedefop v roce 2014 první celoevropské šetření kvalifikací u přibližně 50 000 dospělých ve všech 28 členských státech¹². Šetření zjišťovalo, jak se kvalifikace a kompetence jednotlivců shodují (či neshodují) s měnící se poptávkou po kompetencích a se složitostí jejich pracovních míst. V roce 2015 bude Cedefop šířit výsledky šetření a diskutovat o jejich důsledcích pro politiku na konferenci vysoké úrovně o taktice snižování nesouladu v kvalifikacích.

Na jaře 2014 spustil Cedefop ve spolupráci s Evropskou komisí zlepšenou webovou stránku *Panoráma kompetencí EU*¹³. V roce 2014 bylo publikováno 22 analytických poznámek, např. o učňovství, obnovitelné energii a stavebnictví. V roce 2015 bude práce pokračovat, aby se webová stránka stala dynamickou a interaktivní webovou platformou poskytující přístup k údajům o trendech v kompetencích a pracovních místech v Evropě.

Prognózy Cedefopu o nabídce kvalifikací a poptávce po nich poskytují celoevropský obraz trendů vývoje kvalifikací a kompetencí. Cedefop si spoluprací s dalšími mezinárodními organizacemi vybudoval reputaci expertního střediska pro interakci mezi kvalifikacemi a kompetencemi, odborným vzděláváním a trhem práce. V roce 2015 bude Cedefop aktualizovat své evropské prognózy a analyzovat trendy v každém členském státě. Bude vypracovávat politické scénáře a podle nich zvažovat, jak si poradit s problémem, který v Evropě představuje snižující se počet pracovních sil.

Cedefop bude pokračovat v diskusi o problémech ekologizace technického OVP v meziinstitucionální pracovní skupině, v níž je zastoupeno OECD, ILO a Unesco.

Cedefop se svými 40letými zkušenostmi pomáhá evropským politickým činitelům přizpůsobovat OVP novým požadavkům ve vzdělávání a na trhu práce.

AK

¹ Cedefop a jeho historie. Zpravodaj 10/2006, s. 9-11.

² Maastrichtské komuniké o budoucích prioritách zvýšené evropské spolupráce v odborném vzdělávání a přípravě (Revize Kodaňské deklarace z 30. listopadu 2002). Zpravodaj, příloha I/2005, 4 s.

³ Historie Evropského rámce kvalifikací (EQF).

Zpravodaj 7-8/2006, s. 10-13.

⁴ Evropská aliance pro učňovství. Zpravodaj 7-8/2013, s. 8.

⁵ Založení Cedefopu

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31975R0337:CS:HTML>

⁶ Bruggský proces. Zpravodaj 11/2002, s. 3.

⁷ Slovo žák zde zastupuje v češtině strojený termín učící se (learner, l'apprenant, Lernende)

⁸ Cedefop. Use of validation by enterprises for human resource and career development purposes. Cedefop. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2014. 108 s. (Cedefop reference series ; 96). ISBN 978-92-896-1139-8 Sg. 7432

⁹ Eurydice a Cedefop. Tackling early leaving from education and training in Europe viz rubrika Nové knihy v knihovně

¹⁰ Kariérní poradenství v nejisté době. Zpravodaj 2/2015, s. 6-8.

¹¹ Význam dalšího OVP v Evropě. Zpravodaj 11/2014, s. 5-6.

¹² Nesoulad v kvalifikacích a co se za ním skrývá. Zpravodaj 4/2014, s. 7-10.

¹³ (EU skills panorama – EUSP) <http://euskillspanorama.cedefop.europa.eu>

Pramen: Old roots for new routes. Briefing Note, January 2015, p. 1-4. ISSN 1831-2411.

Zkoušej s námi! – internetová platforma

Při obsazování zkušebních výborů je problém najít kvalifikované zaměstnance, kteří mají o tuto práci zájem. Platforma Zkoušej s námi! ukazuje, jak je získávat.

Získávání zkoušejících – opomíjené téma?

Digitální formy evidence, péče o aktivní zkoušející a získávání nových nebyly dosud dostatečně využívány. Uplatnění nabídek na webu by mohlo aktuální situaci výrazně změnit.

Internetová platforma je k dispozici zaměstnancům ze všech hospodářských oborů. Zaregistrovat se mohou:

- zaměstnanci, kteří již zkušební činnost vykonávají;
- zájemci, kteří by v budoucnu chtěli ve zkušebních výborech pracovat.

Transparentnost registrace až po jmenování do zkušebního výboru

Registrací zájemce je zahájen proces jmenování. Vložené údaje jsou centrálně zpracovány a předány příslušné organizaci Německého odborového svazu (DGB). Odtud jsou data postoupena příslušným úřadům se žádostí o jmenování zájemce do uvedeného zkušebního výboru. Vyřízení procesu probíhá v rámci stanovených lhůt, takže proces jmenování je ukončen v předem daném časovém rámci.

Zástupci zaměstnanců, kteří se do platformy zaregistrovali, jsou postupně informováni o jednotlivých krocích procesu jmenování. Na konci procesu by uchazeči měli být jmenováni do požadovaného zkušebního výboru komorami. Tento nízkoprahový proces poskytuje všem zaměstnancům ze všech hospodářských oblastí v celém státě možnost projevit svůj zájem o zkušební činnost a zároveň zaslat potřebné údaje.

Místa jsou obsazena – co potom?

Často jsou řádná místa ve zkušebních výborech již obsazena osobami, které byly jmenovány po povinném posouzení příslušnými úřady. Tito zkoušející mohou

vykonávat svoji činnost až do konce jmenovacího období. Zaměstnanci navržení odbory, kteří proto nemohou být okamžitě jmenováni řádnými členy zkušebního výboru, by měli být jmenováni zastupujícími členy. Tato místa zpravidla obsazena nebývají. Funkce zástupce uvádí zájemce do budoucí funkce a umožňuje jim plánovanou přípravu na činnost řádných členů.

Další nabídky internetové platformy

Kromě možnosti registrace má internetová platforma pro zkoušející další užitečné funkce, například:

- Přímé přihlašování do akcí poskytujících kvalifikaci
- Registraci zkoušejících
- Registraci tvůrců zkušebních úloh
- Informace pro zkoušející od kompetentních odborníků
- Literaturu a informace ke stažení
- Zřízení fór, např. pro diskusi mezi tvůrci úloh a zkoušejícími
- Výměnu informací specifických pro cílové skupiny prostřednictvím třídění e-mailů
- Zveřejňování aktuálního vývoje ve zkoušení.

Nejdůležitější je podpora, kterou poskytují fundovaní odborníci, nebo rozsáhlé nabídky kvalifikací. Registrovaní zkoušející se mohou přímo hlásit do kvalifikačních akcí. Jsou-li akce obsazeny, budou automaticky zařazeni do seznamu čekatelů.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: „Prüf-mit! – eine Internetplattform für Prüferinnen und Prüfer. BWP, 2014, Nr. 3, S. 34-35. <http://www.pruef-mit.de/>

Změny v další profesní přípravě ve Francii

Zákon z března 2014 reformující profesní přípravu zavádí od ledna 2015 osobní účet na vzdělávání (CPF) – určený zejména pracovníkům s nízkou kvalifikací.

Zkratka pro osobní účet na vzdělávání – CPF (*Compte personnel de formation*) v opačném pořadí – FPC (*Formation professionnelle continue*) označuje další profesní přípravu, v níž se CPF uplatňuje. Zákon zároveň nahradil smlouvu CPRDFP (*Contrat de plan régional de développement des formations professionnelles*), tj. smlouvu regionálního plánu rozvoje profesní přípravy, novou smlouvou, která se vztahuje i na profesní orientaci (poradenství) – CPRDFOP (*Contrat de plan régional de développement des formations et orientation professionnelles*), písmeno „O“ zastupuje ve zkratce orientaci.

Úspěšná decentralizace

Od nynějška mají regiony FPC zcela ve své kompetenci. Opatření zákona poskytují regionu opravdu ústřední postavení k iniciování a ke koordinaci ostatních významných aktérů: státu, jeho decentralizovaných správních úřadů, sociálních partnerů a odborných odvětví. Region vykonává vzhledem k veřejnosti nové kompetence, které až dosud měl na starosti stát nebo jeho resorty. Organizuje veřejnou regionální službu profesní přípravy. Z tohoto titulu je pověřen zavedením toho, co sociální partneři nazývají *odloženou počáteční profesní přípravou* (*la formation initiale différée*).

Region organizuje i veřejnou regionální službu profesní orientace prostřednictvím CREFOP (*Comité régional de l'emploi, de la formation et de l'orientation professionnelles*) Regionálního výboru zaměstnanosti, profesní přípravy a orientace, který nahradil dřívější CCREFP (*Comité de coordination régional de l'emploi et de la formation professionnelle*), Regionální koordinační výbor zaměstnanosti a profesní přípravy.

V celoživotní orientaci (*l'orientation tout au long de la vie*) mají stát a regiony rozdělené kompetence. Stát zajišťuje orientaci žáků a studentů ve školách na národní úrovni. Region koordinuje akce jiných orgánů, které poskytují poradenství v profesním vývoji.

Změněná zodpovědnost podniků

Podniky s více než 20 zaměstnanci již nemusí věnovat 0,9 % mzdového fondu na plán profesní přípravy. Povinnost poskytovat profesní přípravu se mění v povinnost udržovat profesní kompetence zaměstnanců.

Posílená úloha a zodpovědnost OPCA

OPCA (*Organismes paritaires collecteurs agréés*), paritní orgány shromažďující příspěvky na další vzdělávání, vybírají: 0,55 % z úhrnu mezd podniků s méně než 10 zaměstnanci; 1 % z úhrnu mezd podniků s více než 10

zaměstnanci; daň z učňovství. Podporují velmi malé podniky (*très petites entreprises* – TPE) a malé a střední podniky (*petites et moyennes entreprises* – PME).

OPCA financují:

- vzdělávání relevantní pro plán profesní přípravy;
- individuální volno na profesní přípravu;
- vzdělávání financované z osobních účtů na vzdělávání;
- období profesionalizace a smlouvu o profesionalizaci;
- operační přípravu na povolání.

Učňovství

Nová smlouva přináší učňům dvě nová opatření. První se týká věku. Mladí lidé, kteří v kalendářním roce dosáhnou věku 15 let, mohou být zapsáni se školním statutem do profesního lycea (*lycée professionnel*) nebo do střediska přípravy učňů (*centre de formation d'apprentis*) a zahájit vzdělávání podle podmínek stanovených dekretem státní rady. Druhé opatření, které uvádí, že smlouva může být uzavřena na dobu neurčitou, by mohlo učinit učňovství opravdu atraktivní.

Je nový systém zjednodušený?

Systém je zjednodušený, region má nyní v kompetenci další profesní přípravu (ne však počáteční profesní přípravu) a sociální partneři jsou hlavní zástupci regionu napříč obory (na národní a regionální úrovni) prostřednictvím COPANEF (*Comité paritaire interprofessionnel national pour l'emploi et la formation professionnelle*), Národního meziprofesionálního paritního výboru pro zaměstnanost a profesní přípravu, a COPAREF (*Comité paritaire interprofessionnel régional pour l'emploi et la formation*), Regionálního meziprofesionálního paritního výboru pro zaměstnanost a profesní přípravu¹.

Kompetence CNEFOP (*Conseil national de l'emploi, de la formation et de l'orientation professionnelles*), Národní rady pro zaměstnanost, profesní přípravu a orientaci, se rozšiřují i na zaměstnanost a profesní orientaci. **AK**

¹ Celé znění zkratk bylo převzato z Décret n° 2014-966 du 22 août 2014 relatif au Comité paritaire interprofessionnel national pour l'emploi et la formation, Décret n° 2014-1311 du 31 octobre 2014 relatif au Comité paritaire interprofessionnel régional pour l'emploi et la formation) <http://www.legifrance.gouv.fr>, protože v článku je citováno chybně.

Pramen: Blachère, Michel. *Formation professionnelle continue. Janvier 2015: la France change de modèle. L'enseignement technique*, 2014, no 244, p. 32-37.

Profesní školy v Číně

Čína v současné době představuje jeden z nejvíce rostoucích trhů v automobilovém sektoru a je důležitým odbytovým trhem pro německé výrobce automobilů. S tím souvisí potřeba kvalifikovaných odborných sil. V projektu SGAVE se pracuje podle duálního modelu na vzdělávacích a zkušebních standardech tak, aby se počáteční vzdělávání mechatroniků nákladních vozů dále rozvíjelo s orientací na jednání.

Výchozí situace a cíl projektu

Podle odhadů německých výrobců automobilů bude možné pokrýt krátkodobou a střednědobou potřebu odborných sil pouze tehdy, podaří-li se kvalifikovat učně v čínském systému profesní přípravy tak, aby byli více orientováni na jednání. To předpokládá vytvoření jednotných vzdělávacích standardů, které budou platit v celé zemi, a také výrazné zvýšení podílu praxe a zavedení zkoušek zaměřených na jednání, nikoli jen na znalosti.

Za tím účelem Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (*Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit – GIZ*) společně s pěti německými výrobci automobilů uskutečňuje od roku 2011 Čínsko-německý projekt automobilového vzdělávání (*Sino-German Automotive Vocational Education – SGAVE*) (viz rámeček).

Kurikulum vytvořené v rámci SGAVE je zaměřeno na získávání kompetencí jednání a znalostí pracovního procesu a vykazuje výrazné zvýšení podíl praxe ve škole a v podniku. Čínští učitelé z profesních škol absolvují další vzdělávání v používání kurikula a vytváření moderních výukových a učebních materiálů v Německu a v Čínské lidové republice. Kromě toho se zintenzivňuje spolupráce s místními dílenskými závody výrobců automobilů.

Problémy při tvorbě úloh a provádění zkoušek

Kurikula v čínských profesních školách se většinou zaměřují na obsahy učiva. Ve vyučování dominuje frontální výuka zatížená teorií a zaměřená hlavně na předávání znalostí. Učni se tak např. učí z paměti schémata elektrického řazení u automobilů, na která jsou pak tázáni u zkoušky. Zda jsou schopni opravit poruchu v elektrotechnice, se touto zkušební formou zjistit nedá. V posledních letech byly v Číně vytvořeny a ověřovány zkušební formy pro zjišťování kompetencí, avšak ne v tak rozsáhlé formě, jak jsou známy v německém duálním systému. Čínské ministerstvo dopravy připravilo zkoušku, u které jsou chyby simulovány pomocí počítače na zkušebním stavu. Diagnostický proces je filmován, výsledky zkoušení se vkládají do databázové aplikace k vyhodnocení. Tím se dá provést velký počet zkoušek zároveň. Pracovní procesy a orien-

tace na jednání se však zkoušejí pouze omezeně a odborný pohovor se nekoná.

Ke zjištění dovednosti profesního jednání ve smyslu samostatného plánování, provádění a kontrolování, jsou v projektu SGAVE formy zkoušky a druhy zkušebních úloh orientovány podle zkušebního řádu pro mechatroniku nákladních vozů, který vypracovala Komora zahraničního obchodu. Komora zahraničního obchodu v Šanghaji radí při zavádění a dodržování standardů (např. utajování, oddělení funkce vyučování a zkoušení) a při definování požadavků na zkušební personál.

Projekt SGAVE

Stanovení cíle

Zkvalitnění počátečního vzdělávání mechatroniků nákladních vozů v Čínské lidové republice zaváděním duálních prvků v přizpůsobování se potřebám moderní technologie nákladních vozů

Postup

Zavedení okruhu obsahu vzdělávání na základě moderního kurikula ve 25 profesních školách v modelových třídách po 30 žácích ve 22 městech. S tím související školení učitelů v používání vyučovacích/učebních materiálů orientovaných na jednání.

Zúčastnění partneři

AUDI AG, Daimler AG, Dr. Ing. h. c. F. Porsche AG a Volkswagen Group China (VGC)

Provádění projektu

Německá společnost pro mezinárodní spolupráci (GIZ) v pověření Spolkového ministerstva pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (*Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung – BMZ*) a čínského ministerstva školství

Doba trvání projektu

04/2011 až 06/2014

Tvorba zkušebních úloh a provádění zkoušek

Tvorbu zkušebních úloh provádějí z důvodů dostupnosti zdrojů němečtí a čínští experti. Zkušební úlohy jsou vytvářeny na základě zákaznických zakázek definovaných v kurikulu. Proto se v prvním termínu zkou-

šek upustilo od vytvoření výboru pro tvorbu úloh. V cílové implementaci se však počítá s tím, že jej vytvoří čínská organizace.

V rámci SGAVE se v červnu 2014 poprvé konaly zkoušky v 15 z 25 projektových škol. Celkem skládalo 150 učňů prvního ročníku 2. část a 450 učňů druhého ročníku 1. část zkoušky mechatronika nákladních vozů. Pro realizaci zkoušek byly vytvořeny zkušební výbory, které se skládají z učitelů a zaměstnanců dílenských závodů a výrobců. Zkušební systém s podporou komor srovnatelný s Německem v Číně existuje pouze v koncepcích. To vyžaduje přizpůsobený koncept. Například zavedení rotačního principu vylučuje možnost, aby učni byli zkoušeni učiteli ze stejné profesní školy.

Příprava zkoušejících

Zkoušky měly probíhat v časovém rozmezí maximálně dvou týdnů. To vyžadovalo, aby bylo k dispozici celkem 110 zkoušejících. Předpoklady pro zkušební činnost jsou:

- odborná znalost kurikula SGAVE, pracovní a/nebo vyučovací zkušenost v oblasti nákladních vozů a znalost právních základů,
- osobní kompetence, např. zodpovědnost a schopnost usuzovat,
- sociální kompetence, např. pozitivní postoj ke zkoušeným a k situaci, otevřenost, dovednost kritiky a myšlení a jednání orientované na řešení.

Důležité je, aby zkoušející jednotně chápali očekávané kompetence jednání a aby byla závazně dohodnuta kritéria posuzování. Za tím účelem byli zkoušející připravováni v intenzivním výcviku.

Školy ve zjišťování profilových kompetencí (komunikační dovednost, analytická dovednost, kompetence

plánovat atd.) zkoušených a zkušební personálu spatřují velkou úkol, protože chybějí rozsáhlé zkušenosti. Totéž platí pro zkoušení znalostí pracovního procesu, protože tyto znalosti jsou získávány teprve dlouhodobým zlepšováním spolupráce mezi školou a podnikem.

První pokusné zkoušky a další kroky

V listopadu 2013 byla v jedné z projektových profesních škol provedena s uční druhého ročníku profesní přípravy pokusná zkouška na základě dvou příkladně navržených zkušebních úloh. Vzhledem k dosaženému vzdělání byli učni schopni úlohy uspokojivě vyřešit.

Škola získala představu o tom, jak je třeba příprava naplánovat z hlediska organizační náročnosti. Hlavním cílem pokusných zkoušek bylo získání poznatků, jak zkušební personál změněnou zkušební situaci zvládá a zda jsou vyžadované kompetence jednání poznány a správně posuzovány. Zkoušející jednali při podporování zkoušených příliš zdrženlivě, nedostatky byly při doprovodu a vedení. Platí, že v budoucnu je třeba toto pojetí zařadit do kvalifikace zkoušejících ve větší míře.

V návaznosti na zkoušky proběhne analýza procesů, výsledků zkoušek a dosud dosažených cílů projektu. Získané poznatky budou uplatňovány jak v reformním poradenském procesu čínských institucí, tak v další německo-čínské spolupráci v profesní přípravě.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Horsch, Dennis, Quingwei, Gou, Klavs, Torsten. Handlungsorientiert prüfen – Herausforderungen für Berufsschulen in der VR China. BWP, 2014, Nr. 3, S. 40-41

10 nejoblíbenějších zaměstnání v Americe

Webová stránka pro vyhledávání volných míst CareerBliss¹ zveřejnila na základě údajů od 25 000 uživatelů seznam 10 žádaných pracovních pozic v USA.

Respondenti posuzovali své uspokojení na škále od 1 do 5 bodů v těchto kategoriích: vedení, kolegové, podpora, mzdy a odměny, růstový potenciál, podniková kultura a rozvržení dne.

Ti, kdo v CareerBliss prováděli šetření, nechali stranou velmi uspokojivé pozice, např. hudebníky, sportovce nebo výkonné ředitele obchodních společností (CEO). Seznam hodnotí střední pracovní pozice, které uvedlo nejméně 20 uživatelů.

Pozice jsou řazeny sestupně podle obliby:

- Ředitel školy (*School principal*) ***
- Výkonný vedoucí pracovník (*Executive chef*)
- Úvěřář (*Loan officer*)
- Automatizační inženýr (*Automation engineer*)

- Odborný asistent ve výzkumu (*Research assistant*)
- Správce databáze Oracle (*Oracle database administrator*)
- Tvůrce webových stránek (*Website developer*)
- Výkonný pracovník rozvoje obchodu (*Business development executive*)
- Vyšší softwarový inženýr (*Senior software engineer*)
- Vývojář systémů (*Systems developer*)

Dle údajů ministerstva práce bylo v únoru 2015 v USA vytvořeno 295 000 nových pracovních míst a míra nezaměstnanosti klesla na 5,5 %.

¹ <http://www.careerbliss.com/>

Snyder, Benjamin. *These are the 10 happiest jobs in America.* <http://fortune.com/2015/03/09/happiest-jobs/?xid=newsletter-brief>

Co nového v časopisech

Bref du Céreq	Plné texty najdete na adrese http://www.cereq.fr
LAINÉ, Frédéric et VALETTE-WURSTHEN, Aline. La prospective des métiers et des qualifications, un outil pour renforcer la concertation régionale. [<i>Prognóza povolání a kvalifikací, nástroj pro podporu vytvoření regionální dohody.</i>] Bref du Céreq, no. 327 (2014), p. 1-4. Anticipování ekonomických změn a vývoje povolání a kompetencí představuje velký problém. Pilotáž a orientace nabídky vzdělávání v regionu jsou stále více podporovány prognózou povolání a kvalifikací (<i>prospective des métiers et des qualifications</i> – PMQ). Na druhé straně jsou prvky přizpůsobování, které poskytují, nástrojem sloužícím k dosažení dohody v oblasti, kde je správa rozdělena mezi různé aktéry.	LABRUYÈRE, Chantal et SIMON, Véronique. L'alternance intégrative, de la théorie à la pratique. [<i>Integrační střídání teorie s praxí.</i>] Bref du Céreq, no. 328 (2014), p. 1-4, 1 tab. V sociálním a lékařsko-sociálním sektoru se o tomto střídání uvažuje již odedávna. Vzdělávací instituce a struktury přijímání jsou v dnešní době podněcovány k praktikování formy alternace nazývané integrační, ve které jsou teoretické a praktické profesní znalosti těsněji propojeny než dříve. Stáže se stávají místy, kde se vyvíjí kvalifikace a praxe. Avšak požadavky na kvalitu a s nimi související náklady mohou omezovat nabídku stáží v kontextu vzrůstajících rozpočtových omezení.
GOFFETTE, Céline et RECOTILLET, Isabelle. Décrocher un diplôme, une deuxième chance pour l'insertion des non-diplômés ? [<i>Získat diplom, druhá šance pro přechod mladých lidí bez diplomu do zaměstnání?</i>] Bref du Céreq, no. 329 (2014), p. 1-4, 3 grafy. Jedna čtvrtina mladých lidí, kteří byli při svém odchodu z počátečního (odborného) vzdělávání bez diplomu, získala diplom v průběhu prvních sedmi let aktivního života. Zdá se, že mladé ženy těží z podstatné výhody většího přístupu ke kvalifikovanějším a lépe placeným zaměstnáním. To nelze říci o mladých mužích, kteří se více než ženy zaměřují na méně regulované profesní oblasti. Francouzský termín <i>l'insertion</i> je do češtiny obtížně přeložitelný. Více o tom se můžete dočíst ve dvou starších článcích Zpravodaje: Co to je <i>l'insertion</i>. Zpravodaj 1998, č. 1, s. 18. Ještě k tématu „<i>l'insertion</i> – přechod ze školy do zaměstnání“. Zpravodaj 1998, č. 2, s. 25-26.	BERAUD, Delphine. Les PME s'intéressent de plus en plus aux effets de la formation. [<i>Malé a střední podniky se stále více zajímají o výsledky profesní přípravy.</i>] Bref du Céreq, no. 330 (2015), p. 1-4, 2 tab. Malé a střední podniky (MSP) byly dotazovány na to, jakým způsobem provádějí evaluaci. Přitom se ukázalo, že podniky věnují stále větší pozornost účinkům vzdělávání. Část podniků, které organizovaly profesní přípravu pro své zaměstnance v letech 2005–2010, uvedla, že se staly vnímavější ke spojení mezi svým úsilím vzdělávat pracovníky a hospodářskými výsledky. Z tohoto hlediska MSP nezůstávají pozadu.
	L'enseignement technique
BEAPÈRE, Nathalie, BOSSE, Nathalie et LEMISTRE, Philippe. Le bilan mitigé de l'expérimentation du portefeuille d'expériences et de compétences. [<i>Umírněná bilance experimentování s portfoliem zkušeností a kompetencí.</i>] Bref du Céreq, no. 331 (2015), p. 1-4, 1 tab. Portfolio zkušeností a kompetencí (<i>portfeuille d'expériences et de compétences</i> – PEC) je opatření, které spojuje digitální nástroj typu elektronického portfolia s pomocí studentům při vytváření jejich kariérních drah. Evaluaci tohoto opatření provádělo 13 univerzit, které byly dotazovány na průběh jeho zavádění. Studenti sice uznávali přínos některých akcí, odmítali však používat opatření jako celek. Částečně proto, že používání tohoto opatření nesplňovalo přehnané ambice jeho tvůrců.	VASSAL, Dominique et DERIVE, Vivian. Les métiers de la gestion administrative : choisir un métier : dossier no 70. [<i>Povolání v administrativní správě. Vybrat si povolání, složka 70.</i>] L'enseignement technique, No. 244 (2014), p. I-XVI. Nové profesionalizační dráhy pro povolání pro povolání v administrativě. Velmi rozšířené je vzdělávání ukončované profesním bakalářem (<i>baccalauréat professionnel</i> – <i>bac pro</i>). Srovnávání povolání v administrativě dříve a nyní. Rady žákům, kteří mají zájem vykonávat povolání v administrativě. Vzdělávání směřující přímo k <i>baccalauréat professionnel Gestion Administration</i>. Časopis <i>L'enseignement technique</i> zřejmě končí v tomto čísle s přílohou <i>Choisir un métier</i>, protože v čísle 245/2015 již není.

Nové knihy v knihovně

EURYDICE a CEDEFOP.

Tackling early leaving from education and training in Europe : strategies, policies and measures. [Omezit předčasné odchody ze vzdělávání a profesní přípravy v Evropě. Strategie, postupy a opatření.] Eurydice and Cedefop Report.

Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2014. 222 s. (Education and Training)

ISBN 978-92-9201-637-1

Sg. 7648

EURYDICE.

Assuring quality in education : policies and approaches to school evaluation in Europe. [Omezit předčasné odchody ze vzdělávání a profesní přípravy v Evropě. Strategie, postupy a opatření.] Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2015. 204 s. (Education and Training)

ISBN 978-92-9201-658-6

Sg. 7649

O metodě CLIL (*Content and Language Integrated Learning*), umožňující integrované učení se obsahu a jazyku, jsme ve Zpravodaji poprvé psali v roce 2003 (v č. 9 a 10). Od té doby se metoda velmi rozšířila. (Viz též příspěvek Václava Hofmana: *A Comparative Study of Grammar Translation Method and Communicative Approach in CLIL Approach* ve sborníku ze 14. setkání členů sítě TTnet ČR: *Faktory ovlivňující kvalifikaci vzdělavatelů v odborném vzdělávání* <http://www.nuv.cz/uploads/TTnet/sborniky/TTnet14a.pdf>)
Důkazem o používání metody CLIL jsou též učebnice z nakladatelství Cambridge University Press.

LLINARES, Ana, MORTON, Tom, WHITTAKER Rachel.
The Roles of Language in CLIL. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. 344 s. (Language Teaching Library)

ISBN 978-0-521-15007-1

Sg. 7497

Discourses in school subjects are structured to do different things, just as they are in everyday life. We don't go about buying a kilo of apples in the same way as we get a dentist's appointment, explain a recipe to a friend, or exchange a bit of gossip.

DALE, Liz, TANNER, Rosie.

CLIL Activities : a resource for subject and language teachers. Cambridge : Cambridge University Press, 2013. 294 s. (Cambridge handbooks for language teachers)

ISBN 978-0-521-14984-6

Sg. 7498

Learners can match these names to shapes: Triangle, square, rectangle, circle, polygon, ellipse.

COYLE, Do, HOOD, Philip, MARSH, David.

CLIL : content and language integrated learning. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. 173 s.

ISBN 978-0-521-13021-9

Sg. 7499

These arguments seem to suggest that in CLIL contexts is not a question of whether to focus on meaning or form but rather that is fundamental to address both, the balance of which will be determined by difference variables in specific CLIL settings.

Znovuobjevené knihy

KOMENSKÝ, Jan Amos.

Dílo Jana Amose Komenského = Opera omnia ; 1. 1. vyd. Praha : Academia, 1969. 414 s. (Dílo Jana Amose Komenského ; Sv. 1)

Sg. 21322

Epistula ad Montanum – Problemata miscellanea – Sylloge quaestionum controversarum – Theatrum universitatis rerum – Amphitheatrum universitatis rerum – O vycházení a zapadání přednějších hvězd oblohy osmé – Mapa Moravy – Moudrost starých Čechů.

Moudrost starých Čechů – Od rozumu, myslí, fantazie: Utíká mu se svoboda před rozumem. Jaký rozum, taková řeč. Na obrátku se jinak namyslí. Ledcos se mu v kotrbě zavrtí. Jiné sedě, jiné stojí. Můž být, ale já takto smýšlím. Fučí mu v kotrbě. Kdo k čemu má chut, najde toho dosti. Kdo po čem dychtí, potkává se s tím. Rozumí tomu co svině petrželi. Snadno blázniti, když rozumu není. Jest fífidlo.

KOMENSKÝ, Jan Amos.

Výbor z pedagogických prací potockých a amsterodamských. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1960. 487 s.

(Vybrané spisy Jana Amose Komenského ; Sv. 2) Sg. 16628

Jak dovedně užívat knih, hlavního nástroje vzdělání. Protože není možné číst všechny knihy (zvláště když jako povodeň vzrostl jejich počet), je třeba přečíst aspoň většinu z nich. Není-li ani to možné, aspoň lepších co možná nejvíce, a není-li ani to možné, tedy nejlepší z nich. Ale jak je vybrat? Vyslechněte mě a nepohrdejte mou radou. Radím, aby nejprve byly čteny knihy spíše věcné než slovné, tj. ty knihy, které se zabývají věcmi potřebnými pro život, a nikoli ty, které hýří řečí.

KOMENSKÝ, Jan Amos.

Labyrint světa a ráj srdce, to jest: Světél vymalování, kterak v tomto světě a věcech jeho všechněch nic není než matení a motání, kolotání a lopotování, mámení a šalba, bída a tesknost a naposledy omrzení všeho a zoufání; ale kdož doma sedě s jediným Pánem Bohem se uzavírá, ten sám k pravému a plnému mysli uspokojení a radosti že přichází. 2. vyd. Praha : Odeon, 1970. 212 s.

Sg. 7326

I blažil jsem neplodné, některé tu vida; ale oni tesknili, a že bez potěšení jsou, sobě stýskali: takž jsem vyrozuměl, že i míti, i nemíti plodu v manželství bída jest.

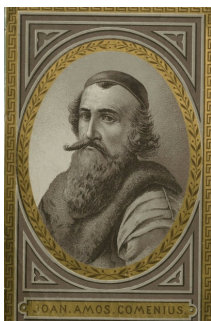
ZICH, Otakar.

Lidová přísloví s logického hlediska. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1956. 178 s. (Studie a prameny. Sekce filosofie a historie ; sv. 12)

Sg. 1407

Proto je správné „Když jsi se zrodil kuchařem, nechtěj být řezbářem“, ale horší je „Když neumíš řemesla, musíš dělat povřísla“. Neboť kdo se ničemu pořádnému nevyučil, musí přijmout za vědek práci, která žádnou zvláštní kvalifikaci nevyžaduje.

Zajímavé internetové adresy

Muzeum Komenského v Přerově

J. A. Komenský má kromě muzea v Praze také muzeum v Přerově. (Z webových stránek přerovského muzea pochází obrázek *Komenského mravoučného desatera* v editoriu. Muzeum Komenského v Přerově je příspěvková organizace, která působí v oblasti muzejnictví, památkové péče a ochrany přírody. Sídli v několika měšťanských domech na Horním náměstí. Součástí muzea je i středověký hrad Helfštýn, známý rozvojem tradic uměleckého kovářství, a ornitologická stanice ORNIS v Bezručově ulici. <http://www.prerovmuzeum.cz/>

Zpravodaj muzea viz <http://www.prerovmuzeum.cz/muzeum-komenskeho-v-prerove/program/zpravodaj-muzea-komenskeho-v-prerove>

Comenius Museum v Naardenu

Komenský byl pochován v kapli valonského kostela v Naardenu, na hrob se však zapomnělo poté, co byl kostel počátkem 19. století zrušen. V roce 1929 byly jeho ostatky znovu objeveny a za spolupráce nizozemského a československého státu byla kaple upravena jako mauzoleum. Od května 2006 je zde umístěna stálá expozice *Vivat Comenius* s podtitulem *Posel vzdělanosti, lidskosti a tolerance*.

<http://www.comeniusmuseum.nl/cz/index.php>

ICT versus IKT

Zkratku ICT jsme ve Zpravodaji v českých textech nepoužívali nikdy. V dřívějších oficiálních překladech dokumentů EU se však používala, dokonce s nečeským slovosledem *ICT kompetence*. Nyní jsme zjistili, že se už po několik let v překladech těchto dokumentů používá zkratka IKT. Na ukázkou uvádíme odstavec 14. ze Stanoviska Výboru regionů – Infrastruktury IKT pro elektronickou vědu; strategie pro výzkum, vývoj a inovace v oblasti IKT a výzkum budoucích a vznikajících technologií v Evropě. Úř. věst. C 141, 29. 5. 2010, s. 22-26.

14. zdůrazňuje, že sociální partneři, místní a regionální orgány a vláda musí spolupracovat, aby spustily koloběh zlepšení lidských zdrojů, organizačních změn, IKT a produktivity a IKT se rozvíjely a účinně využívaly. Politiky zaměřené na posílení základních znalostí v oblasti IKT, rozvíjení schopností v oblasti IKT na vysoké úrovni, podpora celoživotního učení v této oblasti a posílení dovedností v oblasti řízení a vytváření sítí, jež jsou potřebné pro účinné využívání IKT, mají zásadní význam a patří mezi klíčové pravomoci místních a regionálních orgánů;

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009AR0156&rid=1>

Prostor pro vědy

To je přibližný překlad názvu francouzské organizace, která se věnuje propagaci a šíření vědecké, technické a průmyslové kultury, jejího střediska ve městě Rennes v Bretani (nejnavštěvovanějšího ve Francii) a též webových stránek, díky nimž si můžete virtuálně prohlédnout reálné prostory střediska. Stránky obsahují množství zajímavých videí, obrázků a informací využitelných při vyučování ve školách různého stupně. <http://www.espace-sciences.org/>

Všechny věkové kategorie jistě zaujme pavouk designér

<http://www.espace-sciences.org/sites/espace-sciences.org/files/documents/animations-en-ligne/animaux/spiderweb/spiderweb.swf>

EU Skills Panorama

Webová stránka poskytuje data, informace a zprávy o trendech v kompetencích, kvalifikacích a pracovních místech v Evropě. V analytické zprávě o používání cizích jazyků se můžete dočíst, že 56 % zaměstnavatelů v ČR řadí znalost cizích jazyků mezi tři nejdůležitější kompetence absolventů VŠ pro příštích 5–10 let. <http://euskillspanorama.cedefop.europa.eu/>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, Redakce: anna.konopaskova@nuv.cz, tel. 274 022 133. Internet: <http://www.nuv.cz/vystupy/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici-1>